

Sanantuoja

Infopaketti

KANSALLISTEATTERI

Caryl Churchill

Sanantuoja

Kaksi näytelmää: Surma ja Sanantuoja

Kahden näytelmän kokonaisuudessa sukellaan arkaaisen jumaltarun pyörteeseen ja vietetään surrealistista iltapäivää Sallin puutarhassa.

Surma-monologi vyöryttää eteemme huikeassa varttitunnin sanatulvassa kokonaisen antiikin tarun perinnön. Kerronnan pyörteistä muodostuu arkaainen ja makaaberi saippuaoppera, jonka kammottavuutta jopa jumalat kavahtavat. Ja tämä on vasta alkua.

*Sanantuoja*ssa Rouva Naskali tulee iltapäiväkävelyllään yllättäen kutsutuksi puutarhakahveille Sallin, Leenan ja Viivin seuraan. Leppoisasti pulppuilevan arkisen jutustelun alta tunkeutuu esiin menneiden tekojen ja tekemättä jättämisten taakka, ihmisyyden salakavala painolasti. Idyllisten kahvihetkien sarjasta muodostuu Rouva Naskalille surrealistinen iltapäivä Sallin puutarhassa, jossa heleää auringonvaloa siivilöi maailman varjo, vääristynyt mutta oudon tuttu.

Suurella näyttämöllä kantaesitetään kaksi brittiläistä nykynäytelmää, Caryl Churchillin *Sanantuoja* (Escaped alone, 2016) sekä sen prologina nähtävä *Surma* (Kill, 2019). Vähäeleisen humoristiset mutta erittäin latautuneet ja runollisen vuolaana virtaavat Churchillin tekstit saavat **Minna Leinon** ohjaamana tarkkanäköisen ja vaikuttavan näyttämöllepanon. Esitysten päärooleissa esiintyvät karismaattiset näyttelijät **Hannu-Pekka Björkman** (*Surma*) sekä **Marja Myllylä, Karin Pacius, Terhi Panula** ja **Leena Uotila** (*Sanantuoja*). Churchill on yksi Euroopan arvostetuimmista näytelmäkirjailijoista, jonka teoksia on toteutettu suomeksi vain vähän.

Suomen kantaesitykset 6.4.2022 Suurella näyttämöllä

Työryhmä

Rooleissa Hannu-Pekka Björkman, Marja Myllylä, Karin Pacius, Terhi Panula ja Leena Uotila sekä Lilja Helenius / Saima Koivisto

Ohjaus Minna Leino **Suomennos** Minna Leino ja Eva Buchwald **Lavastus** Kati Lukka
Pukusuunnittelu Noora Salmi **Valosuunnittelu** Kalle Ropponen **Videosuunnittelu** Kati Lukka ja Kalle Ropponen **Äänisuunnittelu** Johanna Storm **Naamioinnin suunnittelu** Minttu Minkkinen
Produktiodramaturgi Jukka-Pekka Pajunen **Dramaturgi** Eva Buchwald **Laulun sovitus ja harjoittaminen** Mari Kätkä

Taustatietoa tekijöistä

Kirjailija Caryl Churchill

Caryl Churchill (s. 3.9.1938) on palkittu brittiläinen näytelmäkirjailija. Koko uransa ajan tasaisen tuotteliana pysynyt kirjailija on kirjoittanut näytelmien lisäksi myös oopperalibrettoja sekä lukuisia draamoja radiolle ja televisiotheaterille. Churchillin näytelmien teemat liittyvät usein feminismiin, identiteettipolitiikkaan, sukupuolisesti jakautuneeseen valtaan ja sen väärinkäyttöön. Hänen näytelmänsä ovat rakenteellisesti fragmentaarisia ja surrealistisia mutta huolellisesti loppuun asti hiottuja. Hänen draamojensa kieli jäljittelee usein ihmisten tapaa puhua katkonaisesti ja toistensa päälle. Loppuratkaisuiltaan avoimeksi jäävät ja monimielisesti assosioivat näytelmät kutsuvat katsojansa mukaan teatterileikkiin, joka tarjoaa loputtomasti tulkintoja.

Ohjaus ja suomennos Minna Leino

Kansallisteatterin ohjaajan ja dramaturgin Minna Leinon viimeisimpiä ohjaustöitä kotiteatterissa ovat olleet kiitetyt esitykset *Vanhat mestarit*, *Onnellisuuden tasavalta* ja *Kuningas kuolee*. Viimeisimpiä dramatisointeja taas ovat olleet *Sapiens* ja *Pintaremontti*. Hän on työskennellyt sekä vapaalla kentällä, kuten perustamassaan Ajoittain sumua -työryhmässä, että kaupunginteattereissa, KOM-tekstissä, Yleisradiossa sekä Tampereen Teatterikesän taiteellisessa johtoryhmässä vuosina 2008—2010. Vuonna 2009 hänelle myönnettiin Jussi Kylätasku -palkinto.

Suomennos ja dramaturgi Eva Buchwald

Eva Buchwald on Kansallisteatterin vakituinen dramaturgi. Buchwaldin tehtäväkenttään kuuluvat muun muassa uuden kotimaisen draaman kehittämistyö sekä ulkomaisten tekstien kartoittaminen. Hänen viimeisimpiä töitään dramaturgina ovat olleet muun muassa *Pintaremontti* ja *Saituri*. Hänen viimeisimpiä dramatisointi- ja sovitustöitään ovat olleet *Faust*, *Aleksis Kivi*, *Koiramäen Suomen Historia*, ja *Kissani Jugoslavia*.

Produktiodramaturgi Jukka-Pekka Pajunen

Jukka-Pekka Pajunen on suomentaja ja dramaturgi, joka on aiemmin työskennellyt Minna Leinon kanssa Kansallisteatterin esityksissä *Onnellisuuden tasavalta* ja *Vanhat mestarit*. Hän on toiminut kirjallisena asiantuntijana Kansallisteatterissa ja Turun Kaupunginteatterissa sekä taiteellisen johtoryhmän jäsenenä Tampereen Teatterikesässä. Hänelle on myönnetty Kritiikin kannukset -palkinto vuonna 1997, kirjallisuuden valtionpalkinto 2006, Mikael Agricola -palkinto 2011 ja Pro Finlandia -mitali vuonna 2019.

Lavastus ja videosuunnittelu Kati Lukka

Kati Lukka on Suomen Kansallisteatterin vakituinen lavastaja. Hänen viimeisimpiä lavastustöitään kotiteatterissa ovat olleet *Kultainen vasikka*, *Dosentit*, *Kaikki äidistäni*. Lukka on suunnitellut myös useita oopperalavastuksia, kuten Tampereen Oopperan *Carmen* ja *Veljeni vartija* ja Kansallisoopperan *Jää*. Kati Lukan yhdessä Tarja Simosen kanssa laatimia visuaalisia suunnittelutöitä esittelee heidän 30-vuotisia taiteilijauriaan juhlistamaan ilmestynyt kirja Yhteisiä suunnitelmia (2018). Lukka on palkittu uransa aikana mm. Suomipalkinnolla, Illuusio- ja Ester-palkinnoilla.

Pukusuunnittelu Noora Salmi

Noora Salmi on aiemmin työskennellyt Kansallisteatterissa yhteistyössä Aurinkoteatterin kanssa toteutetussa esityksessä Atlantis. Hän on tehnyt suunnittelutöitä myös Projektori-ryhmässä ja Espoon kaupunginteatterissa.

Valo- ja videosuunnittelu Kalle Ropponen

Kalle Ropponen on valosuunnittelija ja Kansallisteatterin valo-, video- ja ääniosaston päällikkö. Hän on ollut kiinnitettynä Kansallisteatteriin huhtikuusta 2020 alkaen. Monissa kotimaisissa teattereissa työskennelleen Ropposen viimeaikaisia taiteellisia töitä ovat olleet *Pintaremontti*, *Kaikki äidistäni Kansallisteatterissa* sekä *Niskavuoren nuori emäntä* Turun Kaupunginteatterissa, *Don Giovanni* Kansallisopperassa sekä *Joutsenlampi* Kansallisbaletissa.

Äänisuunnittelu Johanna Storm

Äänisuunnittelija **Johanna Storm** on aiemmin vierailut Kansallisteatterissa esityksissä *Masennuskomedia*, *Vanhat mestarit*, *Onnellisuuden tasavalta*, *Täällä Pohjantähden alla 2011* ja *Kuningas kuolee*, josta Storm palkittiin Äänisäde-palkinnolla. Hän on työskennellyt myös muun muassa Zodiakissa ja Q-teatterissa.

Naamioinnin suunnittelu

Minttu Minkkinen on työskennellyt kampaaja-maskeeraajana Kansallisteatterissa vuodesta 2018. Hänen viimeisimpiä suunnittelutöitään ovat *Kartta*, *Sapiens*, *Koiramäen Suomen historia*, *Sokea piste* ja *Gabriel*. Teatterin lisäksi Minkkisen töitä on nähty muun muassa muotinäytöksissä, televisiossa ja lehtikuvissa.

Laulun sovitus ja harjoittaminen Mari Kätkä

Monipuolinen muusikko, esiintyvä taiteilija ja kouluttaja **Mari Kätkä** on aiemmin työskennellyt Kansallisteatterissa esityksissä *Onnellisuuden tasavalta*, *Kutsumattomia vieraita*, *Kesäyön unelma*, *Ihmisiä hyvinvointivaltiossa*, *Kulkurin laulut* ja *Nyt kun olet minun*. Kansallisteatterin lisäksi hän on toiminut teatterikapellimestarina ja -korrepetiittorina muun muassa Helsingin Kaupunginteatterissa ja opettanut musiikkia ja äänenkäyttöä muun muassa Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa.

Taustatietoa näyttelijöistä

Hannu-Pekka Björkman

Hannu-Pekka Björkman on kuulunut Kansallisteatterin vakituiseen näyttelijäkuntaan vuodesta 2018. Hän on tehnyt merkittäviä ja palkittuja rooleja niin teattereissa, kuten KOM-teatterissa ja Lahden kaupunginteatterissa, kuin elokuvissakin. Kansallisteatterissa hänen viimeisimpiä töitään on nähty esityksissä *Kauppamatkustajan kuolema* ja *Koiramäen Suomen historia*. Minna Leinon ohjauksessa hänet on viimeksi nähty *Vanhat mestarit* ja *Onnellisuuden tasavalta* -esityksissä. Hänelle on myönnetty Jussi-palkinto miespääosasta elokuvassa *Eläville ja kuolleille* sekä parhaasta miessivuosasta elokuvassa *Ikitie*. Hannu-Pekka Björkmanille on myönnetty Suomi-palkinto vuonna 2010 ja Pro Finlandia -mitali 2021.

Marja Myllylä

Marja Myllylä vierailee ensi kertaa Kansallisteatterissa. Hän on pitkän uransa aikana työskennellyt muun muassa Kajaanin, Kuopion ja Vaasan kaupunginteattereissa. Hänen viimeisimpiä teatteritöitään ovat olleet Teatteri Telakan, Tanssiteatteri Minimien ja Tanssiteatteri Tsuumin yhteistuotanto *Homo secundus* ja *Korpelan kujanjuoksu* Tampereen KomEDIATEATTERISSA. Hän on lukenut myös lukuisia äänikirjoja.

Karin Pacius

Karin Pacius on ollut Kansallisteatterin vakituinen näyttelijä vuodesta 1980. Viime vuosina hänen roolitöitään on nähty mm. esityksissä *Saituri*, *Koiramäen Suomen historia*, *Gabriel*, *Atlantis*, *Koivu ja Tähti*, ja *Maaseudun tulevaisuus*. Pacius on tehnyt myös usean vuoden ajan esityksiä vanhusten palvelutaloihin yhdessä **Marjukka Halttusen** kanssa.

Terhi Panula

Terhi Panula on ollut Kansallisteatterin vakituinen näyttelijä vuodesta 1980. Panulan monilukuisten roolitöiden joukkoon Kansallisteatterissa lukeutuvat muiden muassa roolit esityksissä *Ihmisen ääni*, *Kolme sisarta*, *60*, *Musta purje* *Valkea purje*, *Pitkän päivän matka yöhön* sekä *Poltto*. Hän on myös esiintynyt monissa elokuvissa, kuten *Takiaispallo* ja *Syvälle salattu* sekä televisiosarjassa *Kotikatu*. Panulalle myönnettiin Ida Aalberg -näyttelijäpalkinto vuonna 2011.

Leena Uotila

Leena Uotila vierailee ensi kertaa Kansallisteatterissa. Hän on työskennellyt pitkään Helsingin Kaupunginteatterissa ja kuuluu Ryhmäteatterin perustajajäseniin. Uotila on näytellyt elokuvissa aina *Rakastuneesta rammasta* viimeisimpiin *Ihmisen osa* ja *Teräslideit* -elokuvaan ja tehnyt paljon televisiotöitä, kuten *Solveigin laulu*, *Merirosradio*, *Hukkaputki*, *Ilman kavaluutta*, *Kylmäverisesti sinun*, *Syke* ja *Kioski*.

Valokuvat

Tästä linkistä pääset katsomaan esityksen kuvia Flickr-palvelussa.

<https://www.flickr.com/photos/Kansallisteatteri/sets/72157720285255260/>